

NOTAT

8. februar 2017

EUROPOLAFTALE KRÆVER HURTIG BEHANDLING I BÅDE DANMARK OG EU

Kontakt:

Jurist, Nadja Schou Lauridsen

+45 21 54 87 97

nsl@thinkeuropa.dk

RESUME Der skal arbejdes ekstraordinært hurtigt både i Danmark og i EU, hvis en aftale om Europol skal på plads inden 1. maj 2017, hvor Danmark ellers må forlade samarbejdet. Én måned er allerede gået siden Danmark indledte de formelle procedure, og selv om de første forhindringer synes at være ryddet af vejen, er der lagt op til en intensiv slutspurt.

En gennemgang af proceduren foretaget af Tænketanken EUROPA viser, at proceduren består af ikke mindre end 15 individuelle skridt, som skal gennemgås langt hurtigere end normalt. Skal det lykkes, kræver det opbakning og velvilje fra alle parter. Særligt Europa-Parlamentet, der skal høres om to retsakter, kan potentielt give Danmark problemer. Indtil videre har tilkendegivelserne her dog været positive.

Det er ikke kun i EU, at lovgivningsmøllen skal arbejde ekstra hurtigt. Det samme er tilfældet i Danmark, hvor man med Europol-aftalen har forpligtet sig til at gennemføre EU's nye databeskyttelsesregler på retshåndhævelsesområdet et helt år før tid. Samtidig skal den danske Europol-lov sandsynligvis revideres.

Selv om aftalen skulle passere alle 15 skridt uden væsentlige problemer, er det på nuværende tidspunkt ikke klart, hvor lang holdbarheden af aftalen bliver. Europaparlamentarikerne kalder den midlertidig, og i de nye Europol-regler er der indlagt en vurdering af aftalen senest i 2021. Det er også muligt, at man fra dansk side vurderer, at aftalen hurtigt bliver utidssvarende i forhold til politiets behov.

HOVEDKONKLUSIONER:

- Den 21. december 2016 tog EU første skridt på vejen processen mod at indgå en operationel aftale mellem Europol og Danmark. Der er nu lidt mere end fire måneder til at gennemføre resten af de 15 nødvendige skridt, der kræves, for at få Danmarks aftale igennem EU-systemet.
- Da EU-systemet skal nå at vedtage to retsakter på lidt mere end fire måneder, giver det et stort tidspres. At den ene retsakt desuden skal vedtages før den anden, forstærker tidspreset yderligere.
- To måneder er gået, og indtil videre ser det ud til, at tidsplanen holder. Både i Danmark og i EU-systemet skal der dog arbejdes ekstraordinært hurtigt, for at få en aftale på plads inden 1. maj 2017.
- I realiteten er det kun Rådet, der skal stemme om retsakterne, men fordi Europa-Parlamentet skal høres i begge tilfælde, har Europa-Parlamentet mulighed for at forsinke processen. Det kan i realiteten betyde, at aftalen ryger i vasken, fordi deadline overskrides.
- Europa-Parlamentet synes indtil videre at have stor forståelse for, at aftalen skal igennem systemet hurtigst muligt. Allerede den 13.-16. februar forventes Europa-Parlamentet at godkende første retsakt på plenaren. Herefter skydes bolden over til Rådet.
- Men det er ikke kun op til EU-systemet, om aftalen glider igennem. Også i Danmark skal lovgivningsmøllen male ekstra hurtigt. Med aftalen har Danmark nemlig forpligtet sig til at gennemføre EU's nye databeskyttelsesregler på retsanvendelsesområdet et helt år hurtigere end alle andre lande. Samtidig skal Danmarks Europol-lov sandsynligvis revideres.
- De 15 skridt skal tages inden 1. maj 2017, hvor selve retsgrundlaget for at indgå aftaler efter den nuværende procedure falder væk. Herefter er det usikkert, hvad der sker, om end det forventes, at der kan findes en form for overgangsløsning, så Danmark ikke må forlade Europol 1. maj 2017.
- Hvis alt – som ventet – går godt, er det dog ikke sikkert, at aftalen bliver permanent. Europa-Parlamentet kalder allerede aftalen for "midlertidig", ligesom der i de nye Europol-regler er indlagt, at aftalen skal vurderes inden 2021.
- Der kan desuden opstå en situation, hvor de danske politikere vurderer, at dansk politi ikke har gode nok redskaber med aftalen, og at der derfor skal findes en anden og bedre løsning.

For snart to måneder siden fremlagde statsminister Lars Løkke Rasmussen en skitse til, hvordan Danmark trods nej'et ved folkeafstemningen den 3. december 2015, vil kunne fortsætte med at være tilknyttet Europol. Dagene efter indstillede et enigt folketing til, at regeringen skulle indlede processen om at indgå en såkaldt operationel aftale med Europol. Den proces er nu i fuld gang.

Processen foregår i to overordnede trin, der hver har en lang række undertrin. Overordnet skal Danmark først optages på en liste over lande, som Europol kan indgå aftaler med. Det kræver en ændring af afgørelse 2009/935/RIA¹. Herefter kan aftalen formelt forhandles og endeligt godkendes af Rådet ved vedtagelsen af endnu en retsakt. Processen gik formelt i gang den 21. december 2016, hvor Europol's Styrelsesråd henstillede, at Rådet skulle tilføje Danmark på listen.²

Det giver Danmark og EU-institutionerne lidt mere end fire måneder i alt til at gennemføre den noget kringlede juridiske procedure, hvor to på hinanden følgende retsakter skal igennem lovgivningsmøllen. Og den første måned er allerede gået. Den korte deadline skyldes, at det juridiske grundlag for at indgå aftalen falder bort den 1. maj 2017, når de nye regler for Europol træder i kraft. Hvis aftalen skal nå i hus, skal den danske regering ikke alene sikre, at ingen af aktørerne modarbejder aftalen, men også at samtlige aktører er aktive medspillere.

Dette notat kigger på processen frem mod, at Danmark og Europol indgår en operationel aftale, holdbarheden i aftalen og giver et bud på, hvad der skal ske, hvis tiden løber ud. Notatet viser, at aftalen skal igennem 15 processkridt, inden den evt. kan falde på plads inden 1. maj. 2017.

To retsakter skal ændres på fire måneder

Den helt store udfordring er rent processuel. EU-systemet skal nå at vedtage to retsakter på lidt mere end fire måneder.³ Samtidig skal den ene retsakt vedtages før den anden, hvilket giver et endnu større tidspres, da procedurerne ikke kan

¹ Rådets afgørelse 2009/935/RIA af 30. november 2009 om fastsættelse af listen over de tredjelande og organisationer, hvormed Europol skal indgå aftaler

² Brev fra Europol's Styrelsesråd til Rådet, 15759/16, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15759-2016-INIT/en/pdf>.

³ Det er muligt, at der skal ændres i en tredje retsakt. I Kommissionens og den danske regerings non-paper om aftalen står der i fodnote 2, at der muligvis skal ændres på ordlyden af art. 1(a) af Rådsafgørelse 2009/934/RIA. Det er den retsakt, der fastsætter rammerne for indgåelse af samarbejdsaftaler mellem Europol og tredjelande. Grunden til, at der muligvis skal ændres i ordlyden er, at art. 1(a) meget klart definerer, "»tredjelande« som omhandlet i artikel 23, stk. 1, litra a), i Europolafgørelsen: lande, der ikke er medlemmer af Den Europæiske Union". En definition som Danmark har svært ved at falde under. Der er dog endnu ikke stillet forslag til ændring af denne retsakt. Det tyder på, at EU-juristerne er kommet frem til, at det ikke er nødvendigt.

køre sideordnet. Ikke mindre end fem formelle EU-aktører skal involveres, og de skal alle spille aktivt med, for at aftalen kan nå i hus inden 1. maj, hvor de nye regler for Europol træder i kraft.⁴

Figur 1. Vejen til en Europol-aftale

Trin 1: Danmark optages på listen over tredjelande, som Europol skal indgå aftaler med (2009/935/RIA)		
1	Europols Styrelsesråd henstiller at Danmark optages på listen	21. december 2016
2	Rådet sender forslag til høring af Europa-Parlamentet	5. januar 2017
3	Europa-Parlamentet afgiver høringsvar Procedure: 1. Udkast til rapport 2. Deadline for ændringsforslag 3. Afstemning i Borgerretsudvalget 4. Afstemning i Europa-Parlamentet	1. 26. januar 2017 2. 6. februar 2017 3. 9. februar 2017 4. 13.-16. februar 2017 eller 3.-6. marts 2017 (pkt. 3-4 er forventet)
4	Rådet vedtager forslaget med kvalificeret flertal	
Trin 2: Danmarks aftale med Europol		
5	Europols Styrelsesråd vurderer, at der skal indledes forhandlinger med Danmark	
6	Europols Styrelsesråd indhenter udtalelse fra Den Fælles kontrolinstans	
7	Europols Styrelsesråd beslutter, at Europols direktør skal indlede forhandlinger med Danmark	
8	Europols direktør forhandler med Danmark evt. med bistand fra Kommissionen	
9	Europols Styrelsesråd godkender aftaleudkastet	
10	Aftaleudkastet sendes til Rådet	
11	Rådet indhenter udtalelse fra Europols Styrelsesråd	
12	Rådet sender forslag til høring af Europa-Parlamentet	
13	Europa-Parlamentet afgiver høringsvar Procedure: 1. Udkast til rapport 2. Deadline for ændringsforslag 3. Afstemning i Borgerretsudvalget 4. Afstemning i Europa-Parlamentet	
14	Rådet vedtager forslaget med kvalificeret flertal	
15	Aftalen indgås	

Kilde: Eur-lex, Folketinget og afgørelse 2009/371/RIA, 2009/935/RIA og 2009/324/RIA.

Det seneste land, der har fået færdigforhandlet en operationel aftale med Europol, er Georgien. Fra Europols Styrelsesråd foreslog, at landet skulle optages

⁴ De formelle aktører er: Rådet, Europa-Parlamentet, Europols Styrelsesråd, Europols direktør og Den Fælles Kontrolinstans. Derudover spiller Kommissionen også en stor rolle ifb. med at understøtte institutionerne, selvom Kommissionen ikke har nogen formel rolle i lovgivningsproceduren.

på listen over lande, som Europol skal indgå aftaler med (skridt 1.), til den endelige vedtagelse (skridt 4) gik der 1,5 år.⁵

To år (12. maj 2016) efter indledtes trin 2, hvor Europol forhandler en aftale med Georgien. Aftalen er nu færdigforhandlet, og efter høringen i Europa-Parlamentet blev afsluttet den 14. december 2016, afventer aftalen nu Rådets godkendelse (skridt 14) og at aftalen indgås (skridt 15).⁶ Ind til videre har processen taget mere end 4 år.⁷ Det er dog den klare forventning, at aftalen med Danmark pga. det betydelige tidspres, vil kunne forhandles meget hurtigere. Det er også nødvendigt, da det skal gå mere end 10 gange hurtigere, end tilfældet var med Georgien.

Som det fremgår af ovenstående figur, er første trin i aftaleprocessen allerede igangsat. Det skete seks dage efter Lars Løkke Rasmussen sammen med formanden for Kommissionen, Jean-Claude Juncker, og præsidenten for Det Europæiske Råd, Donald Tusk, blev enige om en erklæring om at minimere de negative effekter af den danske folkeafstemning den 3. december 2015.

Den 5. januar blev forslaget om at tilføje Danmark til listen over lande, som Europol skal indgå aftaler med, offentliggjort og oversendt til Europa-Parlamentet.⁸ Status for forhandlingerne er, at Europa-Parlamentet forventer at være færdige med høringen på plenarforsamlingen i Strasbourg den 13.-16. februar eller 3.-6. marts 2017.

Europa-Parlamentet skal arbejde hurtigere end normalt

Begge retsakter vedtages efter en procedure, hvor Europa-Parlamentet alene skal høres, men ikke har nogen direkte indflydelse på om forslaget vedtages eller ej. Denne kompetence er hos medlemslandene regeringer i Rådet.⁹

⁵ Europolis Styrelsesråd henstillede at Georgien skulle optages på listen den 3.-4. oktober 2012 og Rådet vedtog endelige gennemførelsesafgørelse 2014/269/EU den 6. maj 2014.

⁶ Procedurefilen kan følges på via Europa-Parlamentets legislative observatory under filnavnet 2016/0810 (CNS), [http://www.europarl.europa.eu/oeil-mobile/fiche-procedure/2016/0810\(CNS\)](http://www.europarl.europa.eu/oeil-mobile/fiche-procedure/2016/0810(CNS)).

⁷ En af grundende til, at det gik lang tid mellem trin 1 og 2, var, at Europa-Parlamentet forsøgte at få EU-Domstolen til at annullere den retsakt, der satte Georgien på listen over lande, som Europol kan indgå aftaler med. Den 28. juli 2014 indgav Europa-Parlamentet et såkaldt annulationssøgsmål, som blev endeligt afgjort den 10. september 2015. Europa-Parlamentet tabte sagen. Se EU-Domstolens dom i sag C-363/14, Europa-Parlamentet mod Rådet.

⁸ Procedurefilen kan følges på via Europa-Parlamentets legislative observatory under filnavnet 2016/0823 (CNS), [http://www.europarl.europa.eu/oeil-mobile/fiche-procedure/2016/0823\(CNS\)](http://www.europarl.europa.eu/oeil-mobile/fiche-procedure/2016/0823(CNS)).

⁹ Det hører ellers efter Lissabontraktatens ikrafttræden i 2009 til sjælenhederne, at det foregår på denne måde. Grunden til at det er tilfældet for Danmarks Europol-aftalen er, at den bygger på regler fra før Lissabontraktatens ikrafttræden. Før dette hørte politisamarbejdet til den såkaldte tredje søjle, hvor EU-landene samarbejdede på mellemstatsligt grundlag. Når de nuværende regler for Europol erstattes den

At Europa-Parlamentet alligevel har stor betydning skyldes, at aftalen skal vedtages usædvanligt hurtigt. Dermed har Europa-Parlamentet mulighed for at forsinke processen ved ikke at arbejde hurtigere end normalt, hvilket i realiteten kan betyde, at aftalen falder på gulvet. Mens Europa-Parlamentet hverken kan godkende eller afvise retsakterne, tilsiger EU-reglerne nemlig, at retsakterne ikke kan vedtages af Rådet, før der rent faktisk er sket høring af Europa-Parlamentet. Vedtager Rådet gennemførelsesafgørelserne uden høring i Europa-Parlamentet medfører dette, at selve retsakten er ugyldig.¹⁰

Udgangspunktet er, at Europa-Parlamentet har tre måneder til at komme med et høringsvar. Da det skal ske to gange, vil alene denne proces føre til, at deadline 30. april 2017 overskrides, hvis perioden ikke forkortes. Danmark har brug for, at forslagene køres igennem næsten dobbelt så hurtigt, som de politiske processer normalt foreskriver.

Selvom Europa-Parlamentet ikke synes at være modstander af den danske aftale, er det altså strengt nødvendigt, at de aktivt beslutter at arbejde hurtigere end normalt. Her er særligt Europa-Parlamentets Borgeretsudvalg (LIBE) interessant, da det er medlemmerne af dette udvalg, der behandler retsakterne.

Da den første retsakt blev debatteret den 24. januar 2017, stod det hurtigt klart, at medlemmerne af udvalget gerne vil hjælpe Danmark. Sidenhen er Agustín Díaz De Mera García Consuegra fra den store konservative gruppe i Europa-Parlamentet (EPP) blevet udpeget som ordfører på forslaget. Han var også ordfører på den nye Europol-forordning, der blev vedtaget i 2016 og har således indgående viden om Europol, hvilket kan vise sig at være en fordel for Danmark. Han har udtalt "jeg byder dette initiativ velkommen, og jeg er sikker på, at vi vil opnå vores mål inden for den givne tidsramme".¹¹ En udtalelse, som den danske regering kan være rigtig glade for.

De danske Europa-Parlamentarikere Morten Helveg Petersen (Radikale) og Anders Vistisen (Dansk Folkeparti) er også blevet udnævnt som koordinører på lovforslaget for deres respektive grupper i Europa-Parlamentet (ALDE og ECR).¹²

1. Maj 2017 ændrer dette sig, således at den nye procedure følger Lissabontraktatens art. 218, hvor Europa-Parlamentet skal godkende aftalen.

¹⁰ EU-Domstolens dom af 19. oktober 1982, C-138/79, SA Roquette Frères mod Rådet (Isoglucose). Det bemærkes, at Europa-Parlamentet også er forpligtet til at samarbejde loyalt med Rådet, hvorfor processen ikke kan trækkes unødigt i langdrag jf. C-65/93, Europa-Parlamentet mod Rådet.

¹¹ Dansk aftale om Europol møder velvilje i Europa-Parlamentet, Altinget, 26. januar 2017, <http://www.altinget.dk/eu/artikel/dansk-aftale-om-europol-moeder-velvilje-i-europa-parlamentet>.

¹² Se note 4.

Rådet har anmodet Europa-Parlamentet om, at høringsen af retsaktens foretages hurtigst muligt, og gerne inden for en måned. Som anført i figur 1 er forventningen, at høringsen kan afsluttes allerede på Europa-Parlamentets plenarforsamling den 13.-16. februar, dvs. lidt mere end en måned efter, at forslaget blev sendt over til Europa-Parlamentet. Inden da skal Europa-Parlamentets Borgerretsudvalg stemme om høringsvaret. Processen er i fuld gang. Allerede den 26. januar 2017, bare to dage efter første debat i Europa-Parlamentet, lå et udkast til hørings svar klart.¹³

Når Europa-Parlamentet har stemt for denne rapport (forventet 13.-16. februar), skydes bolden tilbage til Rådet, der med kvalificeret flertal kan vedtage gennemførelsesafgørelsen, der sætter Danmark på listen over lande, som Europol kan indgå aftaler med. Europa-Parlamentets rolle er dog ikke udspillet af den grund. Når den endelige aftale mellem Danmark og Europol er forhandlet, skal Rådet igen foretage høring af Europa-Parlamentet (trin 2, punkt 12) om godkendelsen af til den endelige aftale. Europa-Parlamentet har igen tre måneder til at besvare høringsen, men vil igen blive anmodet om, at arbejde hurtigere, så godkendelsen af aftalen kan vedtages af Rådet inden 1. maj 2017.

Danmark skal også selv gøre noget

Mens en række EU-aktører skal sørge for at Danmarks aftale med Europol glider igennem lovgivningssystemet inden 1. maj 2017, skal også Danmark gennemføre lovgivning i dansk ret inden da. Aftalen forudsætter nemlig, at Danmark inden denne dato, har implementeret EU's nye direktiv om databeskyttelse på retshåndhævelsesområdet.¹⁴

Disse regler ville Danmark dog under alle omstændigheder have gennemført, da reglerne også hører under Schengen-acquis. Alle partier (bortset fra Dansk Folkeparti) har allerede i oktober stemt for, at regeringen meddeler Kommissionen, at Danmark tiltræder reglerne.¹⁵ Ifølge direktivet er gennemførelsesfristen dog først den 6. maj 2018.¹⁶ Danmark skal altså gennemføre databeskyttelses-

¹³ Se note 4.

¹⁴ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/680 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af Rådets rammeafgørelse 2008/977/RIA.

¹⁵ Folketingstidende C, 2016-17, 25. oktober 2016, Folketingsbeslutning om Danmarks tilslutning på mellemstatsligt grundlag til EU's direktiv om databeskyttelse på retshåndhævelsesområdet

¹⁶ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/680 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige

reglerne et helt år før oprindeligt planlagt. Det giver travlhed i Justitsministeriet, der skal justere de databeskyttelsesregler der pt. gælder for politi- og anklagemyndighed inden for et meget kort tidsrum.

Til mødet i Europa-Parlamentet den 25. januar 2017 forklarede den danske regerings repræsentant, at Danmark ville sørge for implementering inden 1. Maj 2017, og at der vil blive stillet et forslag for Folketinget hurtigst muligt.¹⁷ Forslaget er endnu ikke fremsat. Aftalen er også betinget af, at Danmark fortsat er medlem af Schengen, og at Danmark underligger sig EU-Domstolens jurisdiktion og at Danmark giver Den Europæiske Tilsynsførende for Databeskyttelse (EDPS) kompetence.

Det er desuden muligt, at den aftale, der indgås mellem Danmark og Europol vil medføre lovgivningsmæssige konsekvenser i Danmark. Man kunne f.eks. forestille sig, at den danske lov om Europol, skal ændres, så det tilpasses den nye aftale. Omvendt er der også muligt, at der kan konstateres, at der er normharmonier mellem gældende ret og aftalen, hvorfor det ikke vil være nødvendigt med ændringer. I Justitsministeriets lovprogram for 2016-17 er der lagt op til en lovændring.¹⁸

Hvad hvis det ikke kan nås?

Hvis den hårde deadline ikke nås, falder det juridiske grundlag for, at Danmark kan indgå en aftale via den opridsede procedure væk. Det skyldes ganske enkelt, at de nye regler ophæver de gamle.¹⁹ Efter 1. maj 2017 vil det i stedet være proceduren i den nye Europol-forordning, der skal benyttes. Efter denne procedure skal Kommissionen have mandat fra Rådet til at forhandle en aftale med Danmark, der så endeligt skal godkendes af Europa-Parlamentet og Rådet.²⁰ Det er en noget mere omstændelig proces, end den, der følges nu. Ligeledes kan

sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af Rådets rammeafgørelse 2008/977/RIA, art. 63

¹⁷ Optagelse fra mødet i Europa-Parlamentets Borgerretsudvalg den 24. januar 2017.

[http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/20170118IPR58664/committee-on-civil-liberties-justice-and-home-affairs-meeting-24012017-\(am\)](http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/20170118IPR58664/committee-on-civil-liberties-justice-and-home-affairs-meeting-24012017-(am)).

¹⁸ Justitsministeriets lovprogram 2016-17,

<http://www.justitsministeriet.dk/ministeriet/love/lovprogram-2016-17>.

¹⁹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/794 af 11. maj 2016 om Den Europæiske Unions Agentur for Retshåndhævelsessamarbejde (Europol) og om erstatning og ophævelse af Rådets afgørelse 2009/371/RIA, 2009/934/RIA, 2009/935/RIA, 2009/936/RIA og 2009/968/RIA, art. 75.

²⁰ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/794 af 11. maj 2016 om Den Europæiske Unions Agentur for Retshåndhævelsessamarbejde (Europol) og om erstatning og ophævelse af Rådets afgørelse 2009/371/RIA, 2009/934/RIA, 2009/935/RIA, 2009/936/RIA og 2009/968/RIA, art. 25(1)(b) og Traktaten for den Europæiske Unions Funktionsmåde art. 218.

det give en tidslomme, hvor der ikke umiddelbart er noget retsgrundlag, der regulerer Danmarks forhold til Europol.

Det er dog samtidig svært at se, at Danmark af denne grund må forlade samarbejdet 1. maj for herefter at træde ind i det igen f.eks. et par måneder efter. Alene de praktiske udfordringer ved at trække al den data ud, som Danmark ejer, er enorme. Et kvalificeret gæt er, at der i en sådan situation etableres en form for overgangsordning, til aftalen falder på plads. Det er muligt, at det kan ske ved at Danmark vedbliver med at deltage i de nugældende regler, når de nye regler træder i kraft. Det fremgår nemlig af den nye Europol-forordning, at de nugældende regler alene erstattes af den nye forordning, for så vidt angår de medlemslande, der er bundet af den nye forordning.

Justitsministeriet har tidligere vurderet, at det ikke kan lade sig gøre for Danmark at fortsætte i Europol på baggrund af de gamle regler, når de nye træder i kraft, da de nye ligger op til betydelige ændringer.²¹ Det kan dog ikke ud fra det udelukkes, at denne løsning vil kunne bruges i en kort overgangsperiode.

I Kommissionen og den danske regerings erklæring om aftalen fremgår det, at man er bevidste om de store udfordringer med at nå det i tide.²² Det fremgår også, at hvis en aftale ikke kan træde i kraft endeligt inden 1. maj 2017, skal den træde i kraft hurtigst muligt herefter. Videre står der, at hvis det ikke er muligt at opnå en aftale i tide, vil man diskutere alternativer. Teksten ligger altså op til, at man nok skal finde en løsning. Indtil videre er der knap tre måneder tilbage. Arbejdes der i ekspresfart, og er der fortsat vilje fra alle sider, er der også vej.

Aftalens gyldighed kan vise sig at blive kort

Falder aftalen på plads inden 1. maj 2017, vil aftalen fortsat være gældende under Europols nye retsgrundlag.²³ Der er dog tre scenarier for, at aftalens gyldighed kan vise sig at være af kort varighed.

²¹ Justitsministeriets notits om ophævelse af EU-retsakter i forbindelse med vedtagelsen af nye EU-retsakter, 2015. EEU, alm.del, 2015-16, bilag 42.

²² Operational arrangements to minimise the negative effects of the danish departure from Europol, following the referendum in Denmark on december 2015, 12. December 2016, <http://www.ft.dk/samling/20161/alm.del/upn/bilag/93/1701864.pdf> og Declaration by the President of the European Commission, Jean-Claude Juncker, the President of the European Council, Donald Tusk and the Prime Minister of Denmark, Lars Løkke Rasmussen, 15. December 2016, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-4398_en.htm.

²³ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/794 af 11. maj 2016 om Den Europæiske Unions Agentur for Retshåndhævelsessamarbejde (Europol) og om erstatning og ophævelse af Rådets afgørelse 2009/371/RIA, 2009/934/RIA, 2009/935/RIA, 2009/936/RIA og 2009/968/RIA, art. 25(1)(c)

For det første skal alle Europols strategiske og operationelle aftaler, der er vedtaget efter det nugældende retsgrundlag, revideres af Kommissionen inden 14. juni 2021.²⁴ Vurderingen vil have særligt fokus på databeskyttelse. Denne vurdering kan føre til, at der skal indgås en ny tredjestatsaftale mellem Danmark og Europol. Det er dog ikke særligt sandsynligt, at vurderingen vil føre til dette, da Danmark er bundet af EU's databeskyttelsesregler, og dermed har samme beskyttelsesniveau som fulde Europol-medlemmer.

For det andet er der mulighed for, at aftalen kommer til at indeholde en udløbsdato. Flere Europa-Parlamentarikere inkl. ordføreren for den aftale, der forhandles nu, har kaldt aftalen for *midlertidig*.²⁵ Så selvom man ikke vil stå i vejen for den aftale, der skal indgås inden 1. maj med Danmark, så ønsker man muligvis, at det indgår i denne aftale, at den ophører med at virke eller skal revideres inden for en nærmere bestemt tidsramme. Det kan Europa-Parlamentet som tidligere anmærket ikke bestemme, da der alene er høringspligt. Men fordi det er nødvendigt, at aftalen falder på plads meget hurtigt, kan Europa-Parlamentet i princippet lade være med, at arbejde hurtigt, for på den måde at presse på for, at der indsættes en udløbsdato i aftalen med Danmark.

For det tredje kan der komme et tidspunkt, hvor et flertal i Folketinget ikke længere vurderer, at Europol-aftalen opfylder de operationelle behov, som dansk politi har. Rigspolitiet har allerede på forhånd gjort klart, at i nær fremtid kan den manglende direkte adgang til Europols databaser indebære en væsentlig begrænsning af dansk politis mulighed for at bekæmpe grænseoverskridende kriminalitet. Men foreløbig vil man stille sig tilfreds med vilkårene i den operationelle aftale. På et senere tidspunkt kan den operative barriere for politiet dog blive så stor, at politikerne kan komme under pres for at sikre Danmark lige så gode og direkte søgemuligheder, som de fuldgyldige medlemmer af Europol. I givet fald kan man blive nødt til at udskrive en ny folkeafstemning, så Danmark kan bruge tilvalgsordningen til at sikre fuldt medlemskab af Europol.

²⁴ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/794 af 11. maj 2016 om Den Europæiske Unions Agentur for Retshåndhævelsessamarbejde (Europol) og om erstatning og ophævelse af Rådets afgørelse 2009/371/RIA, 2009/934/RIA, 2009/935/RIA, 2009/936/RIA og 2009/968/RIA, art. 25(4).

²⁵ Optagelse fra mødet i Europa-Parlamentets Borgerretsudvalg den 24. januar 2017, [http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/20170118IPR58664/committee-on-civil-liberties-justice-and-home-affairs-meeting-24012017-\(am\)](http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/20170118IPR58664/committee-on-civil-liberties-justice-and-home-affairs-meeting-24012017-(am)) og 30. januar 2017 <http://www.europarl.europa.eu/ep-live/da/committees/video?event=20170130-1500-COMMITTEE-LIBE>.